

ZAKONO PRAVIMA BRANILACA I ČLANOVA NJIHOVIH PORODICA¹

("Sl.novine Federacije BiH", br. 33/04, 56/05,70/07, 9/10 i 90/17)

I – OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim Zakonom uređuju se: uvjeti, način i postupak za ostvarivanje prava ratnih vojnih invalida i članova njihovih porodica, članova porodica šehida, članova porodica poginulih, umrlih i nestalih branilaca (u daljnjem tekstu: porodice poginulih, umrlih, nestalih branilaca) i demobiliziranih branilaca, lica zaslužnih u odbrambeno-oslobodilačkom ratu, kao i druga pitanja iz oblasti branilačko-invalidske zaštite.

Pojam šehid ili pojam poginuli branilac, u smislu ovog Zakona, koristi se po slobodnom izboru korisnika prava.

Član 2.

Braniocima, u smislu ovog zakona smatraju se pripadnici Armije Republike Bosne i Hercegovine, Hrvatskog vijeća obrane i policije nadležnog organa unutrašnjih poslova (u daljnjem tekstu: Oružane snage), a koji su učestvovali u odbrani suvereniteta i cjelovitosti Bosne i Hercegovine (početak agresije na općinu Ravno), od 18.09.1991. do 23.12.1996. godine, odnosno do prestanka neposredne ratne opasnosti i koji su demobilizirani rješenjem nadležnog vojnog organa, kao i lica koje je učestvovalo u pripremi za odbranu i u odbrani Bosne i Hercegovine.

Dobrovoljcem, u smislu ovog zakona, smatra se pripadnik vojnih jedinica koji je učestvovao u pripremi za odbranu i u odbrani Bosne i Hercegovine u periodu od 18.09.1991. do 09.04.1992. godine, kao i drugo lice koje nije bilo vojni obveznik u vrijeme dobrovoljnog stupanja u Oružane snage i ostalo neprekidno u jedinicama do kraja rata ili je ranije demobilizirano od nadležnog vojnog organa.

Organizatorom otpora, u smislu ovog zakona, smatra se lice koje je organizovalo i rukovalo u pripremi za odbranu i u odbrani Bosne i Hercegovine, najmanje 100 dana, u periodu od 18.09.1991. do 09.04.1992. godine, i uz to bilo pripadnik Oružanih snaga ili državnih organa ili institucija vezanih za odbranu Bosne i Hercegovine najmanje dvije godine, a čiji je status potvrđen od strane Federalnog ministarstva za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata.

Veteranom, u smislu ovog zakona, smatra se lice koje je stupilo u jedinice iz stava 1. ovog člana od 18.09.1991. do 31.12.1992. godine, i ostalo neprekidno do 23.12.1995. godine, ili ranije demobilizirano od nadležnog vojnog organa.

Pojmovi i definicije iz ovog člana koriste se i primjenjuju kod regulisanja prava i pogodnosti u svim oblastima i nivoima vlasti koje se tiču branilaca i članova njihovih porodica.

Član 3.

Ratni vojni invalid je državljanin Bosne i Hercegovine koji je, vršeći vojne dužnosti, druge dužnosti za ciljeve odbrane u sastavu Oružanih snaga, učestvujući u odbrani Bosne i Hercegovine u periodu i pod uvjetima i okolnostima iz člana 2. stav 1. ovog zakona, zadobio ranu, povredu, bolest ili je vršenje dužnosti uticalo na pogoršanje bolesti, pa je zbog toga nastupilo oštećenje njegovog organizma najmanje za 20%.

Ratni vojni invalid je i državljanin Bosne i Hercegovine koji je po naređenju ili nalogu nadležnog vojnog organa ili organa uprave nadležnog za poslove odbrane i državne sigurnosti, pod uvjetima i okolnostima iz stava 1. ovog člana, zadobio ranu, povredu, bolest ili pogoršanje bolesti, pa je zbog toga nastupilo oštećenje njegovog organizma najmanje za 20%.

Ratni vojni invalid je i lice koje je u periodu i pod uvjetima i okolnostima iz st. 1. i 2. ovog člana bilo ratni zarobljenik i zadobilo ranu, povredu, bolest ili pogoršanje bolesti, pa je zbog toga nastupilo oštećenje njegovog organizma najmanje za 20%.

Ratni vojni invalid je i stranac kod koga je nastupilo oštećenje njegovog organizma pod okolnostima i uvjetima iz st. 1., 2. i 3. ovog člana.

Ljekarska komisija kod utvrđivanja stepena invalidnosti u postupcima koji su u toku i postupcima u izvršenju sudskih presuda za ranjene i zarobljene pripadnike Oružanih snaga, kao i za lica sa područja na kojem je počinjen genocid koji je priznat od Međunarodnog suda u Haagu, bez obzira na osnov

¹ Ovo je redakcijski prečišćeni tekst Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica i sadrži :

Zakon o pravima branilaca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije BiH“, broj 33/04 od 26. 06. 2004); Ispravka Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica objavljenog na bosanskom („Službene novine Federacije BiH“, broj 56/05 od 21.09.2005); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije BiH“, broj 70/07 od 10.10.2007); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije BiH“, broj 9/10 od 26.02.2010) i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije BiH“, broj 90/17 od 22. 11. 2017.). Ovaj tekst se koristi samo za internu upotrebu studenata Pravnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu.

invaliditeta, koji su već ostvarili pravo i o čemu postoji medicinska dokumentacija u spisu predmeta, stepen invalidnosti neće se utvrđivati, u postupku provođenja Zakona o provođenju kontrole zakonitosti korištenja prava iz oblasti branilačko-invalidske zaštite ("Službene novine Federacije BiH", broj 82/09), manje od 20% - X grupe.

Mirnodopski vojni invalid je lice koje je u miru bez namjere, vršeći vojnu dužnost, zadobilo ranu ili povredu, pa je zbog toga nastupilo oštećenje njegovog organizma najmanje za 20%, odnosno kod kojeg je usljed bolesti ili pogoršanja bolesti nastupilo oštećenje njegovog organizma najmanje za 60% u periodu od 24.12.1996. godine do 01.01.2006. godine, i to:

- vojno lice na služenju obaveznog vojnog roka,
- pitomac u vojnoj školi,
- pripadnik rezervnog sastava za vrijeme vojne dužnosti.

Član 4.

Porodica poginulog, umrlog, nestalog branioca je porodica lica koje je poginulo, umrlo, nestalo pod uvjetima i okolnostima iz člana 2. i člana 3. st. 1. do 4. ovog zakona, odnosno umrlog do 23.12.1996. godine od posljedica rane, povrede, bolesti ili pogoršanja bolesti zadobijene pod uvjetima i okolnostima iz člana 2. i člana 3. st. 1. do 4. ovog zakona.

Porodica poginulog ili umrlog lica iz člana 3. stav 6. ovog zakona ostvaruje određena prava pod uvjetima i na način koji važi za porodicu umrlog ratnog vojnog invalida.

Član 5.

Propisima iz oblasti odbrane utvrđuje se: ko se smatra pripadnikom Oružanih snaga, vojno lice, vojna služba, vršenje vojne dužnosti za ciljeve odbrane, kao i sva druga pitanja vezana za svojstvo i status pripadnika Oružanih snaga.

Član 6.

Ako mirnodopski vojni invalid naknadno ispuni uvjete za sticanje svojstva ratnog vojnog invalida, po osnovu učešća u Oružanim snagama, stiče svojstvo ratnog vojnog invalida, a invaliditet mu se utvrđuje prema ukupnom oštećenju organizma po oba osnova.

II – PRAVA DEMOBILIZIRANIH BRANILACA

Član 7.

Branioци i članovi njihovih porodica ostvaruju druga prava u skladu sa federalnim i kantonalnim propisima koja nisu obuhvaćena ovim Zakonom i to:

1. novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti;
2. prednost pri zapošljavanju pod jednakim uvjetima;
3. prednost pri zakupu i otkupu poslovnog prostora pod jednakim uvjetima;
4. prednost pri upisu u obrazovne ustanove pod jednakim uvjetima;
5. besplatne obavezne udbenike za redovno školovanje;
6. prednost pri dodjeli stipendija i smještaju u đačke i studentske domove;
7. zdravstvenu zaštitu;
8. prioriteto pravo za rješavanje stambenog pitanja pod jednakim uvjetima;
9. pomoć u slučaju smrti;
10. prednost pri korištenju programa nadležnih zavoda za zapošljavanje;
11. oslobođanje od plaćanja, naknade troškova korištenja građevinskog zemljišta;
12. ostvarivanje penzije pod povoljnijim uvjetima;
13. druga prava u skladu sa posebnim propisima.

Prava utvrđena ovim članom regulirat će se u skladu sa odredbama čl. od 26. do 31. ovog Zakona.

III – PRAVA RATNIH VOJNIH INVALIDA

Član 8.

Prava ratnog vojnog invalida su:

1. lična invalidnina;
2. dodatak za njegu i pomoć od drugog lica;

3. ortopedski dodatak;
4. druga prava iz glave VI ovog Zakona.

1. Lična invalidnina

Član 9.

Radi ostvarivanja prava, prema ovom Zakonu, ratni vojni invalidi razvrstavaju se u grupe vojnog invaliditeta prema stepenu oštećenja organizma izraženog u procentu.

Procent invaliditeta određuje se srazmjerno oštećenju organizma koje je nastalo kao posljedica rane, povrede ili bolesti zadobijene pod okolnostima utvrđenim ovim Zakonom ili su te okolnosti uticale na pogoršanje bolesti.

Svojestvo ratnog vojnog invalida može se steći samo na osnovu oštećenja organizma koje je nastalo usljed rane ili povrede zadobijene pod okolnostima iz člana 3. ovog Zakona koja je ostavila vidne tragove.

Pod vidnim tragovima, u smislu stava 3. ovog člana, podrazumijevaju se jasno vidljivi tragovi na površini tijela, i vidljiva oštećenja unutrašnjih organa utvrđena odgovarajućim dijagnostičkim metodama.

Za određivanje procenta invaliditeta uzimaju se u obzir i oštećenja organizma nastala usljed: upotrebe standardnih lijekova; operacija i drugih terapijskih poduhvata radi liječenja od rane, povrede i bolesti zadobijenih pod okolnostima predviđenim ovim Zakonom i nošenja ortopedskih pomagala; okolnosti pod kojima je kod ratnog vojnog invalida nastupilo oštećenje organizma usljed psihosomatskih oštećenja i poremećaja i manifestiralo se do 23.12.1997. godine; gubitka ili teškog oštećenja parnog organa, ako je drugi parni organ izgubljen ili teško oštećen usljed posljedica rane, povrede ili bolesti zadobijene pod okolnostima utvrđenim ovim Zakonom.

Član 10.

Prema procentu invaliditeta ratni vojni invalidi razvrstavaju se u deset grupa invaliditeta i to:

I grupa - invalidi sa 100% invaliditeta I stepena kojima je za redovan

život potrebna njega i pomoć od drugog lica;

II grupa - invalidi sa 100% invaliditeta;

III grupa - invalidi sa 90% invaliditeta;

IV grupa - invalidi sa 80% invaliditeta;

V grupa - invalidi sa 70% invaliditeta;

VI grupa - invalidi sa 60% invaliditeta;

VII grupa - invalidi sa 50% invaliditeta;

VIII grupa - invalidi sa 40% invaliditeta;

IX grupa - invalidi sa 30% invaliditeta;

X grupa - invalidi sa 20% invaliditeta.

Član 11.

Pri utvrđivanju procenta invaliditeta licima kod kojih je pod okolnostima iz člana 3. ovog Zakona nastupilo oštećenje organizma po osnovu oboljenja koje se pogoršalo pod tim okolnostima ili oboljenja za koje se ne može pouzdano zaključiti da je prouzrokovano pod tim okolnostima, ali se može zaključiti da su ratni napori uticali na njegovo pogoršanje, uzima se odgovarajući procent od cjelokupnog oštećenja organizma, s tim da po tom osnovu utvrđeni procent oštećenja organizma ne može iznositi više od 100% invaliditeta II grupe, a uzimajući u obzir prirodu bolesti i njen razvoj, trajanje i težinu ratnih napora, odnosno napora pri vršenju vojne službe u Oružanim snagama, s obzirom na druge okolnosti koje su u pojedinom slučaju uticale na pogoršanje bolesti. Procent vojnog invaliditeta utvrđen konačnim rješenjem u skladu sa stavom 1. ovog člana ne može se kasnije povećavati, bez obzira na daljnje pogoršanje oštećenja organizma.

Član 12.

Lična invalidnina ratnog vojnog invalida utvrđuje se u mjesečnom iznosu, prema grupi vojnog invaliditeta.

Osnovica za određivanje mjesečnih novčanih primanja, prema ovom Zakonu, utvrđuje se u početnom iznosu od 734,00 KM (**867,50 KM**), koja se odlukom Vlade Federacije Bosne i Hercegovine početkom svake godine mijenja i usklađuje prema odredbama člana 57. ovog Zakona.

Mjesečni iznos lične invalidnine invalida od I do X grupe određuje se u procentu od osnovice iz prethodnog stava i iznosi:

Grupa	Procent (%)
I.	100 %
II.	73%

III.	55%
IV.	43%
V.	32%
VI.	18%
VII.	13%
VIII.	7%
IX.	6%
X	5%

2. Dodatak za njegu i pomoć od drugog lica

Član 13.

Pravo na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica imaju ratni vojni invalidi od I do IV grupe, koji su nesposobni za vršenje osnovnih životnih potreba bez pomoći drugog lica.

Ratni vojni invalidi, radi ostvarivanja prava na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica, razvrstavaju se u tri stepena i to:

1. u prvi stepen – ratni vojni invalidi I grupe, koji su potpuno nesposobni da se brinu o sebi i samostalno obavljaju osnovne životne potrebe, a kojima je potrebna stalna njega i pomoć drugog lica;
2. u drugi stepen – ostali ratni vojni invalidi I grupe, kao i ratni vojni invalidi II, III i IV grupe kod kojih pored vojnog invaliditeta, postoje i druga oštećenja organizma koja su nastala nezavisno od vojnog invaliditeta, a koja su zajedno sa vojnim invaliditetom jednaka oštećenju organizma vojnog invalida I grupe razvrstanih u I stepen dodatka;
3. u treći stepen – ratni vojni invalidi II, III i IV grupe, čija je nesposobnost jednaka nesposobnosti vojnog invalida I grupe razvrstanih u II stepen dodatka.

Član 14.

Iznos dodatka za njegu i pomoć od drugog lica utvrđuje se od osnovice iz člana 12. stav 2. ovog Zakona kako sljede:

1. za prvi stepen 100 % od osnovice,
2. za drugi stepen 70 % od osnovice,
3. za treći stepen 50 % od osnovice.

3. Ortopedski dodatak

Član 15.

Pravo na ortopedski dodatak ima ratni vojni invalid kome je nadležna ljekarska komisija utvrdila vojni invaliditet zbog oštećenja organizma koja su neposredna posljedica zadobijene rane, povrede, bolesti ili pogoršanja bolesti koja je prouzrokovala amputaciju ekstremiteta ili teško oštećenje funkcije ekstremiteta, kao i zbog gubitka vida na oba oka ili enukleacije jednog oka. Oštećenja organizma iz stava 1. ovog člana razvrstavaju se u tri stepena prema težini, vrsti i uzroku oštećenja.

Član 16.

Iznos ortopedskog dodatka utvrđuje se od osnovice iz člana 12. stav 2. ovog Zakona kako sljede:

1. prvi stepen 29 % od osnovice,
2. drugi stepen 22 % od osnovice,
3. treći stepen 17% od osnovice.

Ratnom vojnom invalidu koji ima više oštećenja prvog stepena ortopedski dodatak iz stava 1. tačka 1. ovog člana uvećava se za 25%.

IV – ČLANOVI PORODICE POGINULOG, UMRLOG, NESTALOG BRANIOCA I UMRLOG RATNOG VOJNOG INVALIDA

Član 17.

Članovi porodice poginulog, umrlog, nestalog branioca i umrlog ratnog vojnog invalida, u smislu ovog Zakona, su: 1. bračni drug, djeca rođena u braku i van braka; 2. usvojena djeca, kao i pastorčad koja su sa poginulim ili nestalim braniocem, odnosno umrlim ratnim vojnim invalidom živjela u zajedničkom domaćinstvu posljednju godinu prije njegove smrti ili nestanka, odnosno stupanja u Oružane snage; 3.

roditelji i usvojlac; 4. očuh i maćeha koji su sa poginulim, umrlim, nestalim braniocem, odnosno umrlim ratnim vojnim invalidom živjeli u zajedničkom domaćinstvu najmanje tri godine neposredno prije njegove smrti, odnosno stupanja u Oružane snage; 5. dedo i nana – po ocu i majci, koji su se starali o podizanju i odgoju lica od koga izvode pravo i sa kojim su živjeli u zajedničkom domaćinstvu najmanje tri godine neposredno prije njegovog stupanja u Oružane snage, pod uvjetom da nema lica iz tač. 1., 2., 3. i 4. ovog stava; 6. maloljetna braća i sestre, kao i braća i sestre nesposobni za privređivanje, a čija je nesposobnost nastupila prije 15. godine života, ako su sa njim živjeli u zajedničkom domaćinstvu do njegove smrti, odnosno do stupanja u Oružane snage i ukoliko nemaju roditelje, odnosno članove uže porodice; 7. vanbračni drug neoženjenog poginulog, umrlog, nestalog branioca sa kojim je imao dijete i sa kojim je živio u zajedničkom domaćinstvu najmanje godinu dana prije njegove smrti, odnosno stupanja u Oružane snage, ako je taj status dokazao do 17.11.2007.godine.

Član 18.

Zajedničkim domaćinstvom, u smislu ovog Zakona, smatra se zajednica stanovanja, privređivanja i trošenja ostvarenih prihoda.

V – PRAVA ČLANOVA PORODICE POGINULOG, UMRLOG, NESTALOG BRANIOCA I UMRLOG RATNOG VOJNOG INVALIDA

Član 19.

Prava članova porodice poginulog, umrlog, nestalog branioca i umrlog ratnog vojnog invalida su:

1. porodična invalidnina;
2. uvećana porodična invalidnina;
3. pomoć u slučaju smrti;
4. druga prava iz glave VI ovog Zakona.

1. Porodična invalidnina

Član 20.

Članovi porodice poginulog, umrlog, nestalog branioca imaju pravo na porodičnu invalidninu pod sljedećim uvjetima:

1. udovica kada navršši 45 godina života ili udovac kada navršši 60 godina života, kao i prije navršenih 45 odnosno 60 godina života, ako ih nadležna ljekarska komisija proglasi trajno nesposobnim za privređivanje, ili ako je djeci prestalo pravo prema ovom Zakonu;
2. djeca rođena u braku ili van braka, usvojenici i pastorčad do navršene 15. godine života, odnosno ako su na školovanju do kraja trajanja redovnog školovanja, a najkasnije do navršene 25. godine života, a ako su nesposobni za privređivanje – za vrijeme dok ta nesposobnost traje, pod uvjetom da je nesposobnost nastupila prije navršene 15. godine života odnosno 25. godine života, ukoliko su bila na redovnom školovanju. Ako je školovanje prekinuto zbog bolesti ili službe u Oružanim snagama za vrijeme ratnog stanja, ova lica mogu se koristiti pravom na porodičnu invalidninu i za vrijeme bolovanja, odnosno službe u Oružanim snagama za vrijeme ratnog stanja i to do navršene 25. godine života, a poslije toga najviše još za onoliko vremena koliko su izgubili od redovnog školovanja, ako je redovno školovanje produženo prije navršene 25. godine života;
3. roditelji i usvojioci imaju pravo na porodičnu invalidninu iako su lica iz tačke 1. i 2. stava 1. ovog člana ostvarila to pravo;
4. očuh i maćeha ukoliko nema lica iz stava 1. tačka 3. ovog člana koji su sa poginulim braniocem, odnosno umrlim ratnim vojnim invalidom živjeli u zajedničkom domaćinstvu najmanje tri godine neposredno prije njegove smrti, odnosno stupanja u Oružane snage. Očuh, maćeha i usvojlac koji ispunjavaju uvjete za priznavanje prava na porodičnu invalidninu imaju preče pravo od roditelja koji nije vršio roditeljske dužnosti u skladu sa zakonom;
5. dedo i nana - po ocu i majci, koji su se starali o podizanju i odgoju lica od koga izvode pravo i sa kojim su živjeli u zajedničkom domaćinstvu najmanje tri godine neposredno prije njegovog stupanja u Oružane snage, pod uvjetom da nema lica iz tač. 1., 2., 3. i 4. ovog stava;
6. maloljetna braća i sestre, kao i braća i sestre nesposobni za privređivanje, a čija nesposobnost je nastupila prije navršene 15. godine života, ako su sa njim živjeli u zajedničkom domaćinstvu do njegove smrti, odnosno do stupanja u Oružane snage i ukoliko nemaju roditelje, odnosno članove uže porodice;

7. lica iz člana 17. stav 1. tačka 7. ostvaruju prava pod uvjetima i na način utvrđen za lica iz stava 1. tačka 1. ovog člana.

Ako užu porodicu sačinjavaju bračni drug sa jednim ili više članova porodice iz stava 1. tačka 2. ovog člana, bračni drug ima pravo na porodičnu invalidninu kao sauživalac sa njima, bez obzira na uvjete iz stava 1. tačka 1. ovog člana.

Član 21.

Lica iz člana 20. stav 1. tač. 1. i 2. ovog Zakona ostvaruju pravo na porodičnu invalidninu pod uvjetima, na način i u postupku utvrđenim ovim Zakonom, a iznos porodične invalidnine utvrđuje se od osnovice iz člana 12. stav 2. ovog Zakona kako sljede:

1. za jednog člana porodice u visini 43 % od osnovice;
2. za dva člana porodice u visini 55 % od osnovice;
3. za tri člana porodice u visini 60 % od osnovice;
4. za četiri i više članova porodice u visini 65 % od osnovice.

Za lica iz člana 20. stav 1. tačka 1. ovog Zakona, koja nisu imala djecu a koja imaju prihod po osnovu radnog odnosa, penzije ili vršenja samostalne djelatnosti, porodična invalidnina iznosi 20 % od osnovice.

Izuzetno, od uvjeta iz člana 20. stav 1. ovog Zakona bračnom drugu, bez obzira na godine života, ako ne ostvaruje druge prihode, čija su djeca prestala biti korisnici prava na porodičnu invalidninu, prema ovom Zakonu, pripada pravo na porodičnu invalidninu u visini od 43 % od osnovice.

Poslije smrti ratnog vojnog invalida od I do IV grupe koji je bio korisnik dodatka za njegu i pomoć od drugog lica, članovi porodice sa kojima je do njegove smrti živio u zajedničkom domaćinstvu pet godina prije njegove smrti, imaju pravo na porodičnu invalidninu na način i pod uvjetima utvrđenim u čl. 17., 20. i 21. ovog Zakona.

Poslije smrti ratnog vojnog invalida od II do VII grupe, čija smrt je posljedica rane, povrede ili oboljenja, po kom osnovu je ostvario pravo na ličnu invalidninu, članovi porodice sa kojima je živio u zajedničkom domaćinstvu tri godina prije njegove smrti imaju pravo na porodičnu invalidninu na način i pod uvjetima utvrđenim u čl. 17, 20, 21 i 22. ovog Zakona.

Rok od tri godine propisan u st. 5. i 6. ovog člana ne odnosi se na djecu ratnih vojnih invalida i bračne drugove koji imaju djecu sa umrlim ratnim vojnim invalidom koji bez obzira na vrijeme trajanja zajedničkog življenja sa umrlim ratnim vojnim invalidom imaju pravo na porodičnu invalidninu ukoliko su ispunjeni drugi uvjeti iz st. 5. i 6. ovog člana.

Bračni drugovi poginulih branilaca i bračni drugovi umrlih ratnih vojnih invalida, bez obzira na uzrok smrti, koji su bili korisnici prava na dodatak za njegu i pomoć drugog lica prema članu 13. ovog Zakona mlađi od 45 godina i sposobni za privređivanje a nemaju djece, ako ne ostvaruju prihode na osnovu radnog odnosa, penzije ili vršenja samostalne djelatnosti, imaju pravo na porodičnu invalidninu u visini od 43% od osnovice utvrđene zakonom, a ukoliko ostvaruju bilo koji od navedenih prihoda, imaju pravo na porodičnu invalidninu u iznosu od 20% od osnovice utvrđene zakonom.

Član 21.a

Nakon smrti ratnog vojnog invalida II-VII grupe čija smrt nije posljedica ranjavanja, povrede ili oboljenja, po kom osnovu je ostvario pravo na ličnu invalidninu, kao i nakon smrti ratnog vojnog invalida VI-X grupe članovi njegove porodice iz člana 20. stav 1. tač. 1. i 2. ovog Zakona koji nisu u radnom odnosu a koji su živjeli u zajedničkom domaćinstvu, imaju pravo na porodičnu invalidninu u visini od 50% iznosa njegove ratne vojne invalidnine.

Član 21.b

Supruga ratnog vojnog invalida u smislu prethodnog stava navedeno pravo ostvaruje ukoliko je živjela u zajedničkom domaćinstvu sa suprugom najmanje tri godine, a djeca isto pravo ostvaruju bez obzira na vrijeme zajedničkog življenja.

Član 21.c

Izuzetno od uvjeta iz člana 20. stav 1. tačka 2. ovog Zakona, djeca bez oba roditelja koja su nezaposlena i nalaze se na evidenciji kantonalne službe za zapošljavanje, imaju pravo na porodičnu invalidninu u iznosu navedenom u članu 21. stav 1. ovog Zakona do zaposlenja a najdalje do 25. godine života.

Član 22.

Porodična invalidnina za jednog roditelja neženjenog poginulog branioca iznosi 43% od osnovice.

Ukoliko porodičnu invalidninu koriste oba roditelja neženjenog poginulog branioca, porodična invalidnina iznosi 50% od osnovice.

Za jednog roditelja ženjenog poginulog branioca koji ostvaruje druge mjesečne prihode, porodična invalidnina iznosi 10% od osnovice.

Ukoliko porodičnu invalidninu koriste oba roditelja koji imaju druge mjesečne prihode, porodična invalidnina iznosi 15% od osnovice.

Za jednog roditelja ženjenog poginulog branioca koji nema drugih redovnih mjesečnih prihoda, porodična invalidnina iznosi 27% od osnovice.

Ukoliko porodičnu invalidninu koriste oba roditelja, pod uvjetima iz prethodnog stava, porodična invalidnina iznosi 35% od osnovice.

Izuzetno, roditeljima ženjenog poginulog, umrlog ili nestalog branioca iza kojeg nije ostalo potomstvo pripada pravo na porodičnu invalidninu iz člana 22. stav 1. odnosno stav 2. Zakona ukoliko pravo na porodičnu invalidninu ne koristi bračni drug zbog stupanja u novi brak ili izvanbračnu zajednicu, kao i u slučaju kad je brak prestao prije smrti poginulog, umrlog ili nestalog branioca iza kojeg nije ostalo potomstvo.

2. Uvećana porodična invalidnina

Član 23.

Djeca poginulog, umrlog, nestalog branioca, bez oba roditelja imaju pravo na porodičnu invalidninu iz člana 21. ovog Zakona, uvećanu za 35 % od osnovice za jedno dijete, 45% od osnovice za dvoje djece, 55% od osnovice za troje i više djece.

Članovi porodice koji ispunjavaju uvjete za priznavanje prava na porodičnu invalidninu po osnovu dva ili više poginulih lica, imaju pravo na jednu porodičnu invalidninu po sopstvenom izboru uvećanu za 20% od osnovice za svako slijedeće poginulo lice.

Roditeljima kojima je poginulo jedino dijete, odnosno ako imaju jedno ili više djece koja su nesposobna za privređivanje, pod uvjetima iz člana 20. stav 1. tačka 2. ovog Zakona, porodična invalidnina uvećava se za 30 % od osnovice.

Član 24.

Ako porodičnu invalidninu koriste dva ili više članova porodice, porodična invalidnina pripada korisnicima na jednake dijelove.

3. Pomoć u slučaju smrti

Član 25.

Članovi porodice ratnog vojnog invalida koji su ostvarili pravo na porodičnu invalidninu i koji su sa tim licem u vrijeme do njegove smrti živjeli u zajedničkom domaćinstvu, imaju pravo na jednokratnu novčanu pomoć u visini 100% od osnovice iz člana 12. stav 2. ovog Zakona, ukoliko to pravo ne mogu ostvariti po drugom osnovu. Jednokratnu novčanu pomoć može ostvariti samo jedno lice iz stava 1. ovog člana, bez obzira na broj članova zajedničkog domaćinstva.

VI – DRUGA PRAVA BRANILACA I ČLANOVA NJIHOVIH PORODICA

Član 26.

Licima iz čl. 2., 3. i 4. ovog Zakona, kao licima zaslužnim u odbrambeno-oslobodilačkom ratu, osigurava se odgovarajući tretman pri ostvarivanju i korištenju drugih prava ili ukazivanja počasti, vodeći računa o njihovom doprinosu u odbrani Bosne i Hercegovine.

Član 27.

Ratni vojni invalidi i njihove porodice, članovi porodice poginulih, umrlih, nestalih branilaca, članovi porodice umrlih ratnih vojnih invalida i demobilizirani branioci, ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu iz obaveznog zdravstvenog osiguranja, saglasno odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti («Službene novine Federacije BiH», broj 29/97) i Zakona o zdravstvenom osiguranju («Službene novine Federacije BiH», br. 30/97 i 7/02), kao i saglasno odgovarajućim izmjenama i dopunama navedenih zakona, ukoliko to pravo ne mogu ostvariti po drugom osnovu. Nadležni organ kantona posebnim propisom utvrđuje postupak i način ostvarivanja zdravstvene zaštite za lica koja nisu osigurana, saglasno odredbama Zakona o zdravstvenom osiguranju.

Nadležni organ kantona posebnim propisom utvrđuje kriterije za ostvarivanje prava na liječenje u inozemstvu ratnih vojnih invalida, djece poginulog branioca, umrlog i nestalog branioca, demobiliziranog branioca i djeci demobiliziranih branilaca prema utvrđenoj medicinskoj indikaciji i u skladu sa Zakonom o zdravstvenom osiguranju i propisu o upućivanju osiguranih lica na liječenje u inozemstvo.

Ratni vojni invalidi ostvaruju pravo na korištenje ortopedskog pomagala u skladu sa utvrđenom medicinskom indikacijom i propisima koji reguliraju ovo pitanje.

Nadležni organi osigurati će isticanje obavijesti na vidnim mjestima (bolnice, ambulante, općine, sudovi i druge javne ustanove) da prednost bez čekanja u redu imaju teži ratni vojni invalidi i roditelji šehida i poginulih branilaca koji će svoj status dokazivati odgovarajućim iskaznicama.

Član 28.

Kantonalni i federalni organi nadležni za reguliranje u oblasti zapošljavanja na odgovarajući način reguliraju prava iz oblasti zapošljavanja pri čemu će se za branilačku populaciju osigurati adekvatna podrška.

Član 29.

Kantoni svojim propisima osiguravaju prioritarno rješavanje stambenih pitanja pripadnika branilačke populacije u skladu sa važećim propisima.

Stambeno zbrinjavanje i pomoć u stambenom zbrinjavanju branilačke populacije vrši se po pravu prvenstva kako sljedeći:

1. djeci poginulih, umrlih, nestalih branilaca bez oba roditelja i ratnim vojnim invalidima sa oštećenjem organizma od 100% I grupe;
2. porodicama sa dva i više poginulih, umrlih, nestalih branilaca i ratnim vojnim invalidima sa oštećenjem organizma od 100% II grupe;
3. porodicama poginulih, umrlih, nestalih branilaca i ratnim vojnim invalidima sa oštećenjem organizma od 90%, 80% i 70%;
4. ostalim ratnim vojnim invalidima;
5. demobiliziranim braniocima.

Član 30.

Kantonalni organi svojim propisima osiguravaju i druga dopunska prava u skladu sa odredbom člana 7. ovog Zakona, prvenstveno za najugroženije kategorije.

1. Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja

Član 31.

Ratni vojni invalidi, članovi porodice poginulih, umrlih, nestalih branilaca, ratnih vojnih invalida i demobilizirani branioци pod povoljnijim uvjetima mogu ostvariti pravo na penziju i dodatak na penziju u skladu sa propisima iz oblasti penzijsko-invalidskog osiguranja.

Član 31.a

Pripadnici oružanih snaga koji su pod uvjetima i na način utvrđen federalnim propisima ostvarili status ratnog vojnog invalida, a kod kojih je utvrđena nesposobnost za privređivanje I kategorije, isključivo kao posljedica oštećenja organizma zbog rane, povrede ili bolesti, po kom osnovu su ostvarili vojni invaliditet i kojima je priznat poseban staž u dvostrukom trajanju a koji nisu bili osiguranici u vrijeme stupanja u oružane snage, imaju pravo na invalidsku penziju pod uvjetima propisanim u Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", br. 29/98, 49/00, 32/01, 73/05 i 59/06).

Član 31.b

Ratni vojni invalidi stižu pravo na punu starosnu penziju sa navršениh 35 godina penzijskog staža, bez obzira na godine života, odnosno pravo na starosnu penziju kad navršе 55 godina života i najmanje 20 godina penzijskog staža pod uvjetima i na način propisan Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju.

VII – OSTVARIVANJE PRAVA

Član 32.

Licima koja ispunjavaju uvjete propisane ovim Zakonom prava, utvrđena prema ovom Zakonu, pripadaju od prvog dana narednog mjeseca od dana podnošenja zahtjeva, ukoliko ovim ili kantonalnim zakonom nije drugačije propisano. Isplata mjesečnih novčanih naknada, prema ovom Zakonu, vrši se u mjesečnim iznosima za prethodni mjesec.

Prava utvrđena u čl. 8., 19. i 25. ovog Zakona pripadaju i licima iz člana 3. stav 6. i člana 4. stav 2. ovog Zakona, pod uvjetima i na način utvrđen ovim Zakonom.

Isplata mjesečnih novčanih naknada korisnicima, prema ovom Zakonu, vršit će se u domaćoj valuti.

Član 33.

Ako ratni vojni invalid i mirnodopski vojni invalid iz člana 3. ovog Zakona za isto oštećenje organizma stekne pravo na novčanu naknadu po drugom propisu, može po sopstvenom izboru koristiti pravo na ličnu invalidninu, prema ovom Zakonu, ili pravo na novčanu naknadu za oštećenje organizma po drugom propisu.

Ratni vojni invalid i mirnodopski vojni invalid iz člana 3. ovog Zakona koji, prema ovom Zakonu, imaju pravo na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica i ispunjavaju uvjete za ostvarivanje prava na ovaj dodatak ili drugo lično pravo po istom ili drugom osnovu po drugim propisima, mogu po sopstvenom izboru koristiti pravo na taj dodatak samo prema ovom Zakonu ili prema drugom propisu.

Član 34.

Prava, prema ovom Zakonu, mogu se koristiti dok postoje uvjeti za korištenje tih prava propisanih ovim Zakonom. Korisnik prava, prema ovom Zakonu, dužan je u roku od 15 dana od dana nastale promjene prijaviti svaku promjenu koja utiče na korištenje, obim i prestanak tih prava.

Prvostepeni organi nadležni za branilačko-invalidsku zaštitu (u daljnjem tekstu: prvostepeni organ) će po službenoj dužnosti, na osnovu prijave korisnika prava ili saznanja na drugi način o nastaloj promjeni iz stava 2. ovog člana, pokrenuti postupak odmah a najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema zahtjeva, odnosno saznanja i donijeti rješenje o prestanku ili izmjeni priznatih prava prema ovom Zakonu, sa pravnim djelovanjem od prvog dana narednog mjeseca po nastaloj promjeni. Prava stečena, prema ovom Zakonu, ne mogu se prenijeti na drugo lice.

Član 35.

Prava, prema ovom Zakonu, koja se stiču po osnovu rane, povrede, oboljenja, odnosno pogoršanja oboljenja zastarijevaju u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona, odnosno od dana nastanka rane, povrede, oboljenja ili pogoršanja oboljenja.

Zahtjev za priznavanje svojstva mirnodopskog vojnog invalida po osnovu rane, povrede, oboljenja ili pogoršanja oboljenja, nastalih pod uvjetima i okolostima iz člana 3. stav 6. ovog Zakona, može se podnijeti najkasnije u roku od tri godine od dana nastanka rane, povrede, bolesti ili pogoršanja bolesti, odnosno od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Pomoć u slučaju smrti iz člana 25. ovog Zakona zastarjeva u roku od jedne godine od dana smrti vojnog invalida. Mjesečna novčana primanja, prema ovom Zakonu, zastarijevaju u roku od tri godine od dana dospelosti posljednje isplate.

Član 36.

Prava, prema ovom Zakonu, ne mogu ostvariti:

1. lica koja su samovoljno, bez dopuštenja nadležne komande napustila jedinicu Oružanih snaga u bilo kojem periodu;

2. lica koja su se sama ranila ili povrijedila radi izbjegavanja vojne dužnosti za ciljeve odbrane i sigurnosti Bosne i Hercegovine;

3. lica koja su osuđena pravosnažnom sudskom presudom zbog izvršenja težih krivičnih djela protiv ustavnog poretka Bosne i Hercegovine, ustavnog poretka Federacije Bosne i Hercegovine, krivičnih djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava i krivičnih djela protiv Oružanih snaga;

4. članovi porodice lica koja su osuđena za djela iz stava 1. tač. 1., 2. i 3. ovog člana.

Revizorski tim za koordinaciju će izvršiti kontrolu svih uvjerenja na osnovu kojih su ostvarena prava za lica ili članove porodica lica iz stava 1. tač. 3. i 4. člana 36.

Član 37.

Prava, prema ovom Zakonu, prestaju: 1. usljed smrti korisnika; 2. u slučajevima utvrđenim u članu 36. ovog Zakona po pravosnažnosti presude nadležnog suda;

3. licima iz člana 20. stav 1. tačka 2. kada navršše 15 godina života, odnosno 25 godina života, ako se nalaze na redovnom školovanju; 4. bračnom drugu stupanjem u brak ili u vanbračnu zajednicu; 5. bračnom drugu koji ne vrši roditeljske dužnosti prema djeci, ako je fizički i psihički zdrav, a na osnovu

odluke nadležnog organa za starateljstvo. Ako se protiv vojnog invalida ili korisnika porodične invalidnine vodi krivični postupak za krivična djela navedena u članu 36. ovog Zakona, za vrijeme dok se nalazi u pritvoru porodici vojnog invalida i porodici korisnika porodične invalidnine isplaćuje se polovina njegove invalidnine i ortopedskog dodatka. Obustavljena polovina isplatit će se vojnom invalidu, odnosno korisniku porodične invalidnine ako krivični postupak bude obustavljen pravosnažnom odlukom ili ako vojni invalid, odnosno korisnik porodične invalidnine bude pravosnažnom presudom oslobođen optužbe, odnosno ako optužba protiv njega bude odbijena, ali ne zbog nenadležnosti suda. Ratni vojni invalid kome su amnestijom ili pomilovanjem ukinute pravne posljedice osude, može ostvariti prava, prema ovom Zakonu, najranije od prvog dana narednog mjeseca poslije donošenja akta o amnestiji ili pomilovanju.

VIII – POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE PRAVA

Član 38.

Nadležna općinska služba, prema mjestu prebivališta podnosioca zahtjeva, rješava u prvom stepenu o pravima iz ovog Zakona ukoliko nije drugačije regulirano ovim Zakonom ili drugim propisom.

Član 39.

Rješenja o pravima na naknade iz čl. 8., 19. i 25. ovog Zakona, po službenoj dužnosti izvršava nadležni prvostepeni organ.

Član 40.

Prvostepeni organ vodi kompletnu evidenciju o korisnicima i izvršenim isplatama, prema ovom Zakonu, i dostavlja Federalnom ministarstvu za pitanja branilaca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata/Federalnom ministarstvu za pitanja branitelja i invalida domovinskog rata (u daljnjem tekstu: Federalno ministarstvo) mjesečne zbirne izvještaje o broju korisnika, iznosu naknada i isplatama. Način vođenja evidencije iz stava 1. ovog člana, rok za dostavu i obrazac izvještaja propisuje federalni ministar za pitanja branilaca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata/federalni ministar za pitanja branitelja i invalida domovinskog rata (u daljnjem tekstu: federalni ministar).

Član 41.

Rješenje kojim je priznato pravo na ličnu invalidninu, dodatak za njegu i pomoć od drugog lica, ortopedski dodatak, porodičnu invalidninu, uvećanu porodičnu invalidninu, doneseno u prvom stepenu podliježe reviziji. **Reviziju prvostepениh rješenja vrši kantonalni organ uprave nadležan za branilačko-invalidsku zaštitu** u roku od tri mjeseca od dana prijema predmeta. U vršenju revizije kantonalni organ uprave nadležan za branilačko-invalidsku zaštitu može dati: saglasnost na prvostepeno rješenje, može ga izmijeniti, poništiti, ukinuti i sam drugačije riješiti upravnu stvar ili vratiti predmet prvostepenom organu na ponovni postupak. Revizija odlaže izvršenje rješenja.

Ako protiv rješenja prvostepenog organa nije izjavljena žalba, a revizija ne bude izvršena u roku od tri mjeseca od dana kada je kantonalni organ primio predmet, smatra se da je revizija izvršena i da je data saglasnost na rješenje.

Član 42.

Za lica sa prebivalištem u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine u prvostepenom postupku o pravima, prema ovom Zakonu, rješava organ nadležan za branilačko-invalidsku zaštitu Vlade Brčko Distrikta BiH, a po žalbama na prvostepena rješenja i u postupku zakonske revizije rješava Federalno ministarstvo. Za lica sa prebivalištem u Republici Srpskoj u prvostepenom postupku o pravima, prema ovom Zakonu, rješava najbliži kantonalni organ nadležan za branilačko-invalidsku zaštitu, a po žalbama na prvostepena rješenja i u postupku zakonske revizije rješava Federalno ministarstvo.

Federalni ministar će posebnim aktom odrediti koji kantoni će biti nadležni za koje općine.

Član 43.

Utvrđivanje da je rana ili povreda zadobijena pod okolnostima iz člana 3. ovog zakona, kao i utvrđivanje da je lice od kojeg članovi porodice izvode prava, prema odredbama ovog zakona, poginulo, umrlo ili nestalo pod okolnostima iz člana 3. ovog zakona, vrši se dokaznim sredstvima iz člana 44. ovog zakona. Okolnosti stradanja iz čl. 3. i 4. ovog zakona mogu se dokazivati u upravnom postupku u skladu sa odredbama Zakona o upravnom postupku, ukoliko je vojna dokumentacija uništena zbog ratnih dejstava,

odnosno ukoliko Arhivski depo Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine ne raspolaže podacima o konkretnoj vojnoj jedinici.

Upravni postupak iz stava 2. ovog člana po zahtjevu stranke vodi nadležni prvostepeni organ za pitanja evidencija iz oblasti vojne obaveze.

Protiv rješenja odnosno zaključka nadležnog organa iz stava 3. ovog člana može se izjaviti žalba u roku od 15 dana od dana prijema rješenja odnosno zaključka.

Žalba se podnosi Federalnom ministarstvu putem prvostepenog organa.

Rješenje iz stava 4. ovog člana podliježe reviziji. Prvostepena rješenja kojima je zahtjev odbijen ne podliježu reviziji.

Reviziju vrši Federalno ministarstvo u roku od tri mjeseca od dana prijema predmeta.

U vršenju revizije na prvostepeno rješenje može se dati saglasnost, prvostepeno rješenje može se izmijeniti, poništiti ili ukinuti i drugačije riješiti upravnu stvar ili predmet vratiti prvostepenom organu na ponovni postupak.

Žalba i revizija odlažu izvršenje rješenja, odnosno upis utvrđenih činjenica u vojne evidencije.

Ako je protiv prvostepenog rješenja izjavljena žalba, o žalbi i reviziji rješava se istim rješenjem.

IX – POSTUPAK IZDAVANJA POTVRDA - UVJERENJA

Član 44.

Nadležni organ za vojne evidencije za vojna lica, pripadnike policije i druga lica koja su pod okolnostima iz člana 3. ovog Zakona zadobila ranu ili povredu usljed koje je nastupilo oštećenje organizma, odnosno koja su pod tim okolnostima poginula, umrla ili nestala, na osnovu pisane vojne dokumentacije ili pravosnažnog rješenja donesenog u skladu sa odredbama člana 43. ovog zakona"izdaje uvjerenje o svojstvu (pripadnosti) i okolnostima pod kojima je to lice ranjeno ili povrijeđeno, odnosno poginulo, umrlo ili nestalo.

Član 45.

Utvrđivanje da je bolest nastupila ili se pogoršala pod okolnostima iz člana 3. ovog zakona, vrši Institut za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja na osnovu pregleda i na osnovu medicinske dokumentacije o liječenju iz ratnog perioda ili iz perioda od 90 dana od dana otpuštanja iz Oružanih snaga.

Član 46.

Vojni invaliditet, pravo na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica, ortopedski dodatak, nesposobnost za privređivanje, kao i uzrok smrti ratnog vojnog invalida iz člana 21. st. 5. i 6. ovog Zakona utvrđuje se na osnovu nalaza i mišljenja nadležnih ljekarskih komisija iz člana 47. ovog Zakona.

Član 47.

Ljekarsku komisiju koja daje nalaz i mišljenje nadležnom organu koji u prvom stepenu rješava o pravima, prema ovom Zakonu, čine dva člana i to ljekari specijalisti.

Ljekarsku komisiju koja daje nalaz i mišljenje organu koji u drugom stepenu rješava o pravima, prema ovom Zakonu, čine tri člana od kojih su najmanje dva člana komisije ljekari specijalisti.

Ljekarsku komisiju koja daje nalaz i mišljenje u postupku revizije prvostepenih rješenja o pravima, prema ovom Zakonu, čine tri člana od kojih su najmanje dva člana komisije ljekari specijalisti.

Federalni ministar će imenovati posebnu ljekarsku komisiju koja vrši nadzor i medicinsko vještačenje koju čine tri člana od kojih su najmanje dva člana ljekari specijalisti.

Članove ljekarske komisije iz st. 1. i 3. ovog člana imenuje kantonalni organ uprave nadležan za poslove branilačko-invalidske zaštite, uz prethodnu saglasnost federalnog ministra i određuje njeno sjedište, područje i način rada.

Članove ljekarske komisije iz st. 2. i 4. ovog člana imenuje federalni ministar i određuje sjedište, područje i način rada tih komisija.

Prilikom imenovanja članova ljekarskih komisija obavezno se imenuju i njihovi zamjenici.

Nadležni organ iz st. 5. i 6. ovog člana može angažirati i specijaliziranu medicinsku ustanovu za vršenje poslova svih ili pojedinih ljekarskih komisija utvrđenih u ovom članu.

Prilikom imenovanja ljekarskih komisija, u skladu sa odredbama ovog člana, osigurat će se zastupljenost bošnjačkog i hrvatskog naroda, kao i njihova povremena zamjena.

Troškove za rad ljekarskih komisija iz st. 1. i 3. ovog člana snose kantonalni organi nadležni za branilačko-invalidsku zaštitu, a troškove za rad ljekarskih komisija iz st. 2. i 4. ovog člana snosi Federalno ministarstvo.

Član 48.

Nadležni prvostepeni organ, po službenoj dužnosti, vodi postupak za donošenje novog rješenja o pravima ratnog vojnog invalida kome je procent vojnog invaliditeta utvrđen privremeno.

Rješenje iz stava 1. ovog člana ima pravno djelovanje od prvog dana po isteku važnosti rješenja kojim su bila utvrđena privremena prava.

Ako ratni vojni invalid, odnosno korisnik porodične invalidnine iz ovog člana ne pristupi na pregled, ili na drugi način onemogućiti da ljekarska komisija iz člana 47. ovog Zakona da nalaz i mišljenje, smatrat će se da je odustao od zahtjeva za ostvarivanje prava prema ovom Zakonu.

U slučaju iz prethodnog stava pravo prestaje sa danom do koga je bilo utvrđeno privremeno pravo.

Ako lice iz stava 3. ovog člana podnese ponovni zahtjev za utvrđivanje procenta vojnog invaliditeta i po tom osnovu ostvari pravo, prema ovom Zakonu, novo rješenje ima pravno djelovanje od prvog dana narednog mjeseca od dana podnošenja tog zahtjeva.

Član 49.

Ako kod ratnog vojnog invalida nastupe promjene koje utiču na prava utvrđena konačnim rješenjem, ratni vojni invalid može po isteku dvije godine od dana donošenja konačnog rješenja, podnijeti zahtjev za utvrđivanje novog procenta vojnog invaliditeta u vezi sa nastalom promjenom, ukoliko to pravo koristi po osnovu rane ili povrede; po isteku roka od četiri godine ukoliko to pravo koristi po osnovu oboljenja.

Prije isteka roka iz stava 1. ovog člana može se podnijeti zahtjev za utvrđivanje novog procenta vojnog invaliditeta ukoliko kod vojnog invalida nastanu sljedeća oštećenja organizma u vezi sa vojnim invaliditetom: hirurško odstranjenje organa, hirurški zahvati na vitalnim organima, dekompenzacija srca, jetre, pluća, bubrega, pankreasa, paralize nerava, aktivna tuberkuloza, kao i gubitak ili teško oštećenje parnog organa.

Ratni vojni invalid čiji je zahtjev za utvrđivanje novog procenta vojnog invaliditeta odbijen, može ponovo podnijeti zahtjev za utvrđivanje novog procenta invaliditeta po isteku rokova iz stava 1. ovog člana od dana donošenja odluke kojom je zahtjev odbijen, a prije isteka tog roka u slučaju oštećenja organizma utvrđenih u stavu 2. ovog člana.

Mirnodopski vojni invalid koji stekne pravo, prema ovom Zakonu, po osnovu bolesti i uživa ga najmanje pet godina, pa se poslije toga stanje poboljša i procent invaliditeta smanji ispod procenta određenog u članu 3. ovog Zakona, zadržava svojstvo mirnodopskog vojnog invalida i koristi prava prema smanjenom procentu invaliditeta.

X - ŽALBA I PONAVLJANJE POSTUPKA

Član 50.

Žalba na prvostepeno rješenje može se uložiti u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.

Po žalbi izjavljenoj na prvostepeno rješenje rješava Federalno ministarstvo.

Ako je protiv prvostepenog rješenja izjavljena žalba o reviziji i žalbi rješava se istim rješenjem.

Žalba odlaže izvršenje rješenja.

Član 51.

Protiv rješenja donesenog po žalbi može se pokrenuti upravni spor.

Protiv rješenja donesenog u postupku revizije kojim je prvostepeno rješenje poništeno ili ukinuto i vraćeno na ponovni postupak, ne može se voditi upravni spor, bez obzira na to da li je na prvostepeno rješenje izjavljena žalba. Prava utvrđena rješenjem donesenim u postupku obnovljenom po prijedlogu stranke pripadaju od prvog dana narednog mjeseca od dana podnošenja prijedloga za obnovu postupka.

Član 52.

Nalaz i mišljenje ljekarske komisije iz člana 47. stav 3. ovog Zakona može poslužiti kao razlog za obnovu postupka, ako nije upotrijebljen u postupku revizije zbog toga što je dat po proteku roka za reviziju rješenja propisanom u članu 41. ovog Zakona.

Ukoliko u postupku nadzora i medicinskog vještačenja posebna ljekarska komisija iz člana 47. stav 4. ovog Zakona donese drugačiji nalaz i mišljenje u odnosu na nalaz i mišljenje ljekarskih komisija iz člana 47. st. 1., 2. i 3. ovog Zakona taj nalaz i mišljenje će poslužiti kao razlog za obnovu postupka.

Član 53.

U postupku za ostvarivanje prava, prema ovom Zakonu, primjenjuju se odredbe Zakona o upravnom postupku, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

U postupku po pravu nadzora rješenje o pravima prema ovom Zakonu koje je postalo konačno u upravnom postupku može se ukinuti ako je njime povrijeđen zakon u roku od pet godina od dana kada je rješenje postalo konačno u upravnom postupku, odnosno od dana stupanja na snagu ovog Zakona zavisno od toga koji je datum kasniji.

XI – NADZOR NAD PROVOĐENJEM OVOG ZAKONA I DONOŠENJE PROVEDBENIH PROPISA

Član 54.

Federalno ministarstvo vrši nadzor nad provođenjem ovog Zakona i propisa donesenih na osnovu ovog Zakona, izdaje obavezne instrukcije i vrši neposredan upravni nadzor i kontrolu namjenskog trošenja sredstava namijenjenih za ostvarivanje prava prema ovom Zakonu, a koja se osiguravaju u federalnom budžetu.

Član 55.

Federalni ministar će u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona donijeti bliže propise o: radu ljekarskih komisija u postupku za ostvarivanje prava prema ovom Zakonu, utvrđivanju procenta vojnog invaliditeta prema stepenu oštećenja organizma i drugim uvjetima i kriterijima za utvrđivanje vojnog invaliditeta, dodatku za njegu i pomoć od drugog lica, ortopedskom dodatku, načinu isplate novčanih primanja, prema ovom Zakonu, načinu vođenja evidencije o korisnicima prava i izvršenim isplatama i dostavljanju izvještaja o utrošenim sredstvima, prema ovom Zakonu.

Nakon stupanja na snagu ovog Zakona federalni ministar donosi obavezne instrukcije o utvrđivanju i obračunavanju naknada prema odredbama ovog Zakona.

Član 55a.

U svrhu jačanja časti, ugleda i dostojanstva branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata, radi poštivanja principa transparentnosti isplata naknada iz budžeta korisnicima prava iz oblasti branilačko-invalidske zaštite, kao i radi bržeg i efikasnijeg ostvarivanja prava branilaca i članova njihovih porodica, Federalno ministarstvo će uspostaviti **jedinstveni registar koji se sastoji od popisa branilaca i popisa korisnika prava iz oblasti branilačko-invalidske zaštite koja se finansiraju iz federalnog budžeta.** Jedinstveni registar predstavlja skup podataka iz člana 2. ovog zakona, skup podataka o korisnicima prava, kao i obradu podataka o svim braniocima i novčanim i drugim primanjima po osnovu pripadnosti branilačkoj populaciji.

Član 55b.

Kantoni će svojim propisima urediti pitanje uspostave registra korisnika prava iz člana 7. i čl. 26. do 31. ovog zakona i drugih prava koja branioci i članovi njihovih porodica ostvaruju ili su ostvarili po propisima kantona i općina, kao i pitanje objave podataka korisnika dopunskih prava branilaca i članova njihovih porodica koja se isplaćuju ili su isplaćena iz budžeta kantona i općina.

Federalno ministarstvo, elektronskom razmjenom podataka sa drugim federalnim organima, ustanovama i institucijama, kantonalnim organima, općinskim organima i nadležnim organom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine će uspostaviti jedinstveni registar korisnika prava iz oblasti branilačko-invalidske zaštite na svim nivoima vlasti u Federaciji i u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine.

Federalni ministar će u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, donijeti pravilnik kojim će se pobliže urediti uslovi, način i postupak, razmjena podataka, kao i druga pitanja koja se odnose na uspostavu jedinstvenog registra i koji će biti dostupan svim nivoima vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine.

XII – NAKNADA ŠTETE

Član 56.

Lice kome je isplaćeno novčano primanje, prema ovom Zakonu, na koje nije imalo pravo, dužno je da vrati primljeni iznos:

1. ako je na osnovu netačnih podataka za koje je znalo ili je moralo znati da su netačni, ili je na drugi protivpravani način ostvarilo novčano primanje, prema ovom Zakonu, koje mu ne pripada, ili je ostvarilo novčano primanje u većem iznosu nego što mu pripada;
2. ako je ostvarilo novčano primanje zbog toga što nije prijavilo nastale promjene koje utiču na gubitak, prestanak ili smanjenje obima nekog prava, a znalo je ili je moralo znati za te promjene;
3. ako je primilo novčani iznos veći od iznosa koji mu je određen rješenjem.

Potraživanje iz stava 1. ovog člana zastarijeva protekom roka određenog federalnim zakonom kojim se uređuje zastarjelost potraživanja za odnosnu vrstu potraživanja. Ovi rokovi počinju da teku od dana kad je u upravnom postupku postalo konačno rješenje kojim je utvrđeno da isplaćivano primanje ne pripada ili da pripada u manjem obimu iz stava 1. tač. 1. i 2. ovog člana, odnosno od dana kada je izvršena posljednja nepravilna isplata iz stava 1. tačka 3. ovog člana.

Lice iz stava 1. ovog člana dužno je da vrati novčano primanje najviše u iznosu primljenom za posljednje tri godine, računajući od posljednje isplate na koju nije imalo pravo.

Obaveza vraćanja nepravilno isplaćenih iznosa postoji, bez obzira na to da li je rješenje kojim je tom licu pravo priznato, poništeno ili ukinuto.

Za nepravilne isplate koje su nastale kao posljedica greške organa koji je vodio postupak, nepravilno isplaćena sredstva nadoknadit će organ koji je učinio grešku i odgovarajući iznos doznačiti na račun Federalnog ministarstva.

XIII – OSIGURANJE NOVČANIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE OVOG ZAKONA

Član 57.

Sredstva za ostvarivanje i korištenje prava propisanih ovim Zakonom osigurat će se iz:

- federalnog budžeta;
- budžeta kantona;
- budžeta općine;
- drugih prihoda.

U federalnom budžetu osiguravaju se sredstva za isplatu:

- porodičnih invalidnina;
- uvećanih porodičnih invalidnina;
- ličnih invalidnina;
- ortopedskog dodatka;
- dodatka za njegu i pomoć drugog lica i
- pomoć u slučaju smrti.

Visina osnovice iz člana 12. stav 2. Zakona usklađivat će se sa odredbama Zakona o budžetima u Federaciji BiH. Za obračun i isplatu mjesečnih novčanih naknada po ovom Zakonu primjenjivat će se koeficijent, u skladu sa Zakonom o budžetima u Federaciji BiH.

Član 57.a

Sredstva za isplatu penzija ostvarenih u skladu sa čl. 31.a i 31.b ovog Zakona osigurat će se u budžetu Federacije BiH i refundirat će se Federalnom zavodu za penzijsko i invalidsko osiguranje/Federalnom zavodu za mirovinsko i invalidsko osiguranje sve dok korisnik penzije iz čl. 31.a i 31.b ovog Zakona ne ispuni uvjete za punu starosnu penziju u skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Član 58.

Troškove postupka u vezi sa ostvarivanjem prava, prema ovom Zakonu, snosi organ koji vodi postupak.

U postupku za ostvarivanje prava, prema ovom Zakonu, ne plaća se taksa.

Na novčana primanja, prema ovom Zakonu, ne plaćaju se porezi i doprinosi.

Član 59.

Na pitanja koja se odnose na izvršenja, nasljedna prava i druga pitanja koja nisu regulirana ovim Zakonom primjenjivat će se važeći zakonski i podzakonski propisi.

XIV – KAZNENE ODREDBE

Član 60.

Novčanom kaznom od 1.000,00 KM do 3.000,00 KM kaznit će se za prekršaj odgovorno lice u nadležnom prvostepenom organu ako izvrši rješenje koje podliježe reviziji prije isteka roka za reviziju, odnosno na koje nadležni organ koji vrši reviziju nije dao saglasnost, osim ako ovim Zakonom nije drugačije propisano. Novčanom kaznom od 1.000,00 KM do 2.000,00 KM kaznit će se za prekršaj odgovorno lice u nadležnom organu koje je priznalo pravo u postupku revizije suprotno odredbama ovog Zakona.

Novčanom kaznom od 1.000,00 KM do 3.000,00 KM kaznit će se član ljekarske komisije iz člana 47. ovog Zakona ili član ljekarske komisije koji donese nalaz i mišljenje suprotno odredbama Zakona i

pravilnika. Lica iz prethodnog stava bit će odmah suspendirana i ne mogu biti imenovana u bilo koju komisiju ili tijelo koje ima istu ili sličnu nadležnost.

Član 61.

Ako se u postupku revizije izdatih uvjerenja o pripadnosti Oružanim snagama utvrdi fiktivno vođenje pripadnosti Oružanim snagama RBiH, korisnik stečenih prava iz ovog osnova dužan je vratiti puni novčani iznos, a protiv korisnika i odgovornog lica primjenit će se pozitivni zakonski propisi.

XV- PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 62.

Isplata naknada ostvarenih po propisima iz oblasti branilačko-invalidske zaštite koji su se primjenjivali do dana stupanja na snagu ovog Zakona, prestaje sa 31.12.2004. godine.

Za korisnike prava koji i dalje ispunjavaju uvjete za ostvarivanje prava, prema odredbama ovog Zakona, prava će se priznati od prvog dana narednog mjeseca nakon isteka roka iz stava 1. ovog člana.

Izuzetno od odredaba st. 1. i 2. ovog člana, isplata naknada po propisima iz oblasti branilačko-invalidske zaštite za korisnike iz reda HVO-a, a koji su se primjenjivali do dana stupanja na snagu ovog Zakona, prestaje istovremeno sa primjenom Ugovora o uređivanju međusobnih odnosa u ostvarivanju prava stradalnika rata u Bosni Hercegovini koji su bili pripadnici HVO-a i članova njihovih porodica, koji se treba zaključiti između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske, a najkasnije do 31.12. 2005. godine.

Isplata naknada iz stava 3. ovog člana obavljat će se na postojeći način.

Član 63.

Za korisnike koji ispunjavaju uvjete za ostvarivanje prava po odredbama ovog Zakona nadležni prvostepeni organ će, po službenoj dužnosti, donijeti nova rješenja do 31.12.2004. godine.

Revizija prvostepenih rješenja donesenih u skladu sa stavom 1. ovog člana izvršit će se u roku od 12 mjeseci od dana donošenja rješenja, s tim da će nadležni prvostepeni organ rješenja dostaviti na reviziju odmah po isteku roka za žalbu, a najkasnije u roku od tri mjeseca od dana donošenja rješenja.

Za korisnike lične invalidnine od VIII do X grupe revizija prvostepenih rješenja izvršit će se najkasnije u roku od 12 mjeseci nakon isteka roka iz stava 2. ovog člana.

Revizija rješenja donijetih u skladu sa st. 1., 2. i 3. ovog člana ne odlaže izvršenje rješenja u periodu predviđenom za njihovo donošenje i reviziju.

Član 64.

Federalni ministar donijet će propis kojim će se odrediti mjesno nadležni organ za rješavanje o pravima iz ovog Zakona po zahtjevima lica koja imaju prebivalište van teritorije Federacije Bosne i Hercegovine i propisat će uvjete pod kojima se tim licima može vršiti isplata.

Ratnim vojnim invalidima, porodicama poginulih, umrlih, nestalih branioca, porodicama umrlih ratnih vojnih invalida i demobiliziranim braniocima sa privremenim boravištem na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, po povratku u svoja ranija mjesta prebivališta u Republici Srpskoj ili Distriktu Brčko Bosne i Hercegovine, osigurat će se prava koja su imali u mjestu privremenog boravišta, u skladu sa odredbama ovog Zakona.

Član 65.

Dobivena sredstva kao izraz pomoći državi ili pojedincu namijenjena za lična primanja određenih kategorija branilačkih populacija, mogu se upotrijebiti prema želji davaoca sredstava.

Korištenje sredstava iz stava 1. ovog člana regulirat će se međudržavnim sporazumom Bosne i Hercegovine i države davaoca sredstava.

Član 66.

Federalno ministarstvo odbrane/ Federalno ministarstvo obrane i Federalno ministarstvo unutrašnjih/ Federalno ministarstvo unutarnjih poslova će, u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona, formirati komisije koje će izvršiti provjeru i izdati nove potvrde, odnosno uvjerenja o svojstvu, okolnostima i načinu stradanja lica iz člana 2. stav 1. ovog Zakona i dostaviti ih nadležnom prvostepenom organu najdalje u roku od 60 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Po pribavljanju nove potvrde, odnosno uvjerenja iz stava 1. ovog člana prvostepeni organi dužni su donijeti rješenja o prestanku prava u roku od 30 dana od dana pribavljanja nove potvrde, odnosno uvjerenja ukoliko se utvrdi da se ne radi o licu iz čl. 3. i 4. ovog Zakona.

Reviziju uvjerenja o svojstvu, okolnostima i načinu stradanja organi iz stava 1. ovog člana dužni su završiti do 31.12.2004. godine.

Član 67.

Predsjednik Federacije Bosne i Hercegovine će, na usaglašeni prijedlog Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona imenovati komisiju za praćenje realiziranja revizije iz člana 66. stav 1. ovog Zakona.

Komisija iz prethodnog stava ovlaštena je da po potrebi vrši i neposredni uvid i kontrolu izdatih novih uvjerenja o pripadnosti i načinu i okolnostima stradanja pripadnika Oružanih snaga, nalaza i mišljenja ljekarskih komisija, po osnovu kojih se ostvaruju određena prava iz oblasti branilačko-invalidske zaštite.

U komisiji iz stava 1. ovog člana moraju biti zastupljena sva tri konstitutivna naroda u Federaciji Bosne i Hercegovine, a predstavnici bošnjačkog i hrvatskog naroda na paritetnoj osnovi.

Komisija iz stava 1. ovog člana poslove revizije završit će u roku od 18 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona. Komisija će donijeti pravilnik o svom radu u roku od 15 dana od dana njenog imenovanja.

Član 68.

Zahtjevi za priznavanje prava na ličnu, porodičnu invalidninu i uvećanu porodičnu invalidninu, dodatak za njegu i pomoć od drugog lica i ortopedskog dodatka, podneseni prije stupanja na snagu ovog Zakona, rješavat će se pod uvjetima i na način utvrđen odredbama ovog Zakona.

Član 69.

Danom stupanja na snagu ovog Zakona, za lica iz čl. 1., 2., 3. i 4. ovog Zakona, prestaje primjena: Zakona o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca («Službeni list RBiH», br. 2/92, 6/94 i 13/94), Zakona o zaštiti pripadnika Teritorijalne odbrane i drugih branilaca Republike Bosne i Hercegovine («Službeni list RBiH», br. 4/92 i 13/94), Zakona o izuzetnom materijalnom osiguranju ratnih vojnih invalida i porodica poginulih boraca («Službeni list RBiH», br. 33/95, 37/95 i 17/96), Zakona o zaštiti vojnih invalida obitelji i poginulih i nestalih branitelja («Narodni list HR-HB», br. 36/94 i 24/95) i Zakon o zaštiti vojnih invalida («Službeni list SRBiH», br. 35/90).

Za lica korisnika prava branilačko-invalidske zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine koji su svoja prava stekli do 06.04.1992. godine u primjeni ostaju: Zakon o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca («Službeni list RBiH», br. 2/92, 6/94 i 13/94), Zakon o zaštiti boraca Narodno-oslobodilačkog rata («Službeni list SRBiH», br. 35/90), Zakon o osnovnim pravima boraca Španskog nacionalno-oslobodilačkog i revolucionarnog rata od 1936. do 1939. godine («Službeni list RBiH», br. 2/92, 6/94 i 13/94), Zakon o osnovnim pravima nosilaca «Partizanske spomenice 1941.» («Službeni list RBiH», br. 2/92, 6/94 i 13/94), Zakon o osnovnim pravima lica odlikovanih «Ordenom narodnog heroja» («Službeni list RBiH», br. 2/92, 6/94 i 13/94).

Član 70.

Ovaj Zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u «Službenim novinama Federacije BiH».